

“Agro-ecologie bij vleesveehouders biedt kansen, maar is niet zaligmakend”

22 APRIL 2021

In tegenstelling tot wat vaak gezegd wordt, passen zowel biologische als gangbare vleesveehouders geregeld agro-ecologische principes toe. Bovendien bestaat dé stereotiepe agro-ecologische landbouwer niet, want economische wetmatigheden die agrarische ondernemers zelf in beweging zetten, dwingen hen in de praktijk tot compromissen. “Dit blijkt de onderbelichte achillespees voor wie agro-ecologie als model ten volle wil uitrollen”, zegt ILVO/UCLouvain-onderzoeker Louis Tessier, die de kwestie bestudeerde in zijn doctoraat. “Op ecologisch vlak staat het model goed op punt, op economisch en sociaal vlak biedt het onvoldoende antwoorden.”

Lees meer over: [ILVO onderzoek veehouderij ecologie](#)

Doctorandus Louis Tessier ondervroeg een 40-tal zeer verschillend georiënteerde Vlaamse vleesveehouders over de relevantie van agro-ecologie voor hun praktijk. Het onderzoek brengt aan het licht wat de landbouwers precies motiveert of tegenhoudt. “Met mijn doctoraatsonderzoek zette ik ook belangrijke stappen om het concept agro-ecologie ‘meetbaar’ te maken in de praktijk”, reageert Tessier. Met zijn onderzoek levert hij nieuwe inzichten voor het debat rond voedselsystemen.

Agro-ecologie is relevant voor vleesvee maar stoot op limieten

De vleesveesector in Vlaanderen staat economisch en sociaal onder druk. Eén van de oplossingen die in maatschappelijke debatten naar voren wordt geschoven, is het toepassen van agro-ecologische principes. Maar is dat wel een relevante piste voor deze sector? “Ja en nee”, weet Tessier.

“Uit mijn interviews blijkt dat er een grote verscheidenheid aan bedrijfsmodellen bestaat in de vleesveehouderij”, gaat de onderzoeker verder. “Opvallend en tegen de verwachting in blijken ze bijna allemaal al verschillende principes van agro-ecologie toe te passen, in verschillende mate en verschillende vormen. Zowel biologische boeren die aan korte keten doen, als gangbare boeren die via de lange keten verkopen. Agro-ecologische principes die bv. al sterk zijn ingeburgerd, zijn de grasklaverteelt, het hergebruik van stalmest, kennisdeling onder landbouwers, zelfs natuurbegrazing en de particuliere verkoop. In die zin is agro-ecologie al relevant vandaag.”

“ Een grote valkuil bijvoorbeeld is de prijzenoorlog met de groothandel

[Louis Tessie - ILVO/UCL onderzoeker](#)

Agro-ecologie als model stoot volgens Tessier op limieten. Met name de schaalbaarheid is nog beperkt. In agro-ecologie vertrekt men van het ideaalbeeld van een zelfvoorzienend familiebedrijf dat aan korte keten doet en daardoor niet afhankelijk is van de grillen van de markt. Kennisdeling en faire samenwerkingen binnen de productieketen zijn andere principes. “Of dit de toekomst is

voor elke vleesveehouder moet worden betwijfeld”, zegt Tessier. “De drie grootste valkuilen zijn de onderlinge concurrentie voor klanten en grond, onenigheid over de verdeling van de baten tussen commerciële partners en de prijzenoorlog met de groothandel.”

Te weinig antwoorden op economisch en sociaal vlak

Agro-ecologie zoals we het vandaag kennen, biedt op het economische en sociale vlak nog onvoldoende antwoorden. “Het probleem is dat we rond agro-ecologie en biologische landbouw eigenlijk wel vergevorderd zijn”, getuigt een vleesveehouder. We hebben de laatste decennia van alles verbeterd. Maar wat betreft het economisch model verandert er niks. Daar zijn we nog altijd bezig met hoe we in de jaren 70 dachten, daar is nauwelijks aan gesleuteld, dat evolueert onvoldoende mee. En ook de agro-ecologische beweging pakt dat niet genoeg mee. Ze spreken wel over een sociale beweging, maar die economische aspecten en businessmodellen bijvoorbeeld daar gebeurt heel weinig mee.”

“Zelfs binnen de gekende marktdynamieken kan plaatsgemaakt worden voor agro-ecologie, zeker als er samengewerkt wordt

Louis Tessier - ILVO/UCL onderzoeker

Tessier ziet nochtans mogelijkheden. “De markteconomie zoals wij die vandaag kennen, is geen natuurlijke wetmatigheid. Het is een sociaal gegeven dat alle ketenpartners samen creëren en in stand houden. Dat impliceert dus ook dat we ons er niet aan ‘moeten’ conformeren. En zelfs binnen de gekende marktdynamieken kan plaatsgemaakt worden voor agro-ecologie, zeker als er samengewerkt wordt.”

Agro-ecologie meetbaar gemaakt voor vleesvee

Het onderzoek van Louis Tessier is ook methodologisch interessant omdat hij belangrijke stappen zet om het concept agro-ecologie ‘meetbaar’ te maken in de praktijk. Hij stelt in zijn doctoraat dat agro-ecologie eerder een gedachtegoed is, dan een set specifieke praktijken of een wettelijk gedefinieerd productiesysteem. In zijn meest geconcentreerde vorm kan je agro-ecologie definiëren als een set principes, die betrekking hebben op zowel ecologische als sociale dimensies van voedselsystemen. Met deze principes ging hij in gesprek met Vlaamse vleesveehouders, en bracht zo 690 potentiële agro-ecologische praktijken in kaart, van extensieve begrazing tot groepsaankopen. Daaruit werden 36 actiepaden gedefinieerd, elk gelinkt aan een agro-ecologisch principe. Dat maakt agro-ecologie heel wat tastbaarder in de context van de veehouderij.

Set principes om agro-ecologie te definiëren

1. Versterk diergezondheid op een geïntegreerde manier.
2. Sluit nutriëntencycli.
3. Onderhoud een hoge diversiteit van soorten en genetische varianten in de tijd en in de ruimte.
4. Bescherm en gebruik biodiversiteit.
5. Verminder het gebruik van externe (chemische) inputs.
6. Verhoog de veerkracht en aanpassingsvermogen van het ecosysteem tegen drukken en schokken uit het milieu.
7. Streef naar zoveel mogelijk zelfstandigheid ten opzichte van invloedrijke toeleveranciers of afnemers.
8. Streef naar meer financiële onafhankelijkheid en controle over economische en technische beslissingen.
9. Wissel kennis uit met verschillende bronnen om problemen en oplossingen te vinden.
10. Onderhoud het sociaal netwerk op het platteland.
11. Werk samen met andere producenten en consumenten.
12. Creëer lokale voedselsystemen van productie en consumptie.
13. Verdeel de lasten en de lusten van voedselproductie rechtvaardig.

Agro-ecologie en vleesvee is geen zwart-wit verhaal

Door landbouwers te classificeren op basis van deze verschillende actiepaden, kon Tessier bovendien de typische zwart-wit opdeling van boeren doorprikken: “Een belangrijk inzicht in mijn doctoraat is dat geen van de bedrijven perfect in een groep past”, besluit hij. “De ideaaltypische classificaties van boeren die vaak gebruikt worden in debatten en theorieën passen niet bij de realiteit, want ertussen zit een brede grijze zone van talloze bedrijven die verschillende elementen van agro-ecologie in hun bedrijfsvoering integreren. Het is zinvoller om over een economisch systeem te spreken waarin elke landbouwer zijn plaats probeert te vinden, met agro-ecologie als het moet of kan. Een dergelijk begrip van de diversiteit in de vleesveehouderij, kan als basis dienen voor een degelijk, geïnformeerd debat over de toekomst van vleesvee in Vlaanderen.”

Hoe vertrouwd zijn Vlaamse landbouwers met agro-ecologie en biolandbouw?

Het onderzoek naar agro-ecologische landbouw is in opmars. Robbe Keymolen, laatstejaarsstudent Handelswetenschappen aan de UGent, wil via een vragenlijst nagaan hoe vertrouwd Vlaamse landbouwers zijn met de begrippen en principes van agro-ecologie en biolandbouw. "Er wordt ook gepolst in welke mate de overheid een rol kan spelen om de kennis over en betrokkenheid bij deze landbouwsystemen te stimuleren", legt Keymolen uit. Alle Vlaamse landbouwers kunnen deze [enquête \(volledig anoniem\) invullen](#). Het invullen zelf zou ongeveer vijf minuten in beslag nemen.

Bron: Eigen verslaggeving

Beeld: Natuurpunt

VILT vzw

Koning Albert II Laan 35
1000 Brussel
Belgium

Contact

T • [02 552 81 91](tel:025528191)

M • info@vilt.be

Volg ons op:

[screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/](https://www.facebook.com/vilt.nieuws/)

[screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws](https://twitter.com/vilt_nieuws)

[screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/](https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/)